Great Nicobar Project

Strategic Importance, Sustainable Development

ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ, ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ

- **ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ**

- ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹੱਬ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਹੈ। ਪੂਰਬ-ਪੱਛਮੀ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਰੂਟ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਨੇੜਤਾ (ਲਗਭਗ 40 ਨੌਟਿਕਲ ਮੀਲ) ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਾਂਸਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ।
- ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕੰਪੋਨੇਂਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: 14.2 ਮਿਲੀਅਨ ਵੀਹ-ਫੁੱਟ ਬਰਾਬਰ ਯੂਨਿਟਾਂ (MTEUs) ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਟੇਨਰ ਟ੍ਰਾਂਸਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਟਰਮੀਨਲ, ਇੱਕ ਗ੍ਰੀਨਫੀਲਡ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ (4000 ਪੀਕ ਆਵਰ ਯਾਤਰੀ ਸਮਰੱਥਾ), ਇੱਕ 450 MVA ਗੈਸ-ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ।
- ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ EIA ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 2006 ਅਤੇ ICRZ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 2019 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 42 ਪਾਲਣਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਟਾਪੂ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਕਵਰ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 1.82 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਮੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 97.30 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜੰਗਲਾਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ।
- ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕਬਾਇਲੀ ਭਲਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੋਮਪੇਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਪਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁੜ-ਸੂਚਨਾ ਉਪਾਅ ਸੂਚਿਤ ਕਬਾਇਲੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦੇ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਵਾਧਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅੰਡੇਮਾਨ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬੰਦਰਗਾਹ-ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਖ਼ਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਣਨੀਤਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣਕ

ਤਰਜੀਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸੰਗਮ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

1. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਟੇਨਰ ਟ੍ਰਾਂਸਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਟਰਮੀਨਲ (ICTT), ਜਿਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 14.2 ਮਿਲੀਅਨ TEUs (ਵੀਹ ਫੁੱਟ ਸਮਾਨ ਇਕਾਈਆਂ) ਹੈ।
2. ਇੱਕ ਗ੍ਰੀਨਫੀਲਡ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਜਿਸਦੀ ਯਾਤਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ 4,000 ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਊਰਜਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ 450 MVA (ਮੈਗਾਵੋਲਟ ਐਂਪੀਅਰ) ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਸਵੱਛ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤਹੋਵੇਗਾ।
3. ਲਗਭਗ 16,610 ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ।

ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਟਾਪੂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਟੀਚਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ

1. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਟੇਨਰ ਟ੍ਰਾਂਸਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਟਰਮੀਨਲ

ਭਾਰਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਡੂੰਘੇ ਬਰਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਭਾਰਤੀ ਮਾਲ ਕੋਲੰਬੋ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਲੀਆ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਆਂਮਾਰ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਰਗੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਲਈ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਆਈਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਆਈਲੈਂਡ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਗੈਲਾਥੀਆ ਬੇ ਵਿਖੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਟੇਨਰ ਟ੍ਰਾਂਸਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਪੋਰਟ (ICTP) ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ, ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਗੈਲਾਥੀਆ ਬੇ ਟ੍ਰਾਂਸਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬੰਦਰਗਾਹ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੂਰਬ-ਪੱਛਮੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਰੂਟ (ਲਗਭਗ 40 ਨੋਟੀਕਲ ਮੀਲ

ਦੂਰ) ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਡੂੰਘਾਈ 20 ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਾਨ ਇਸਨੂੰ ਗੇਟਵੇ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਕਾਰਗੋ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਲੰਬੋ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਅਤੇ ਕਲਾਂਗ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ , ਟਾਪੂਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਗ੍ਰੀਨਫੀਲਡ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ

ਇਸ ਟਾਪੂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਰੋਤ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸੰਪਰਕ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਟਾਪੂ ਸੇਨਾਂਗ ਸਿਟੀ, ਫੁਕੇਟ ਟਾਪੂ ਅਤੇ ਲੰਗਕਾਵੀ ਟਾਪੂ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਲਾਨੀ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਪੋਰਟ ਬਲੇਅਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਸਾਲਾਨਾ ਲਗਭਗ 1.8 ਮਿਲੀਅਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 10 ਲੱਖ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 10 ਮਿਲੀਅਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

3. ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ

ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਟਾਪੂ ਦੇ ਬੰਦਰਗਾਹ-ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਮੁੱਚੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।

4. ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ

ਟ੍ਰਾਂਸਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਟਰਮੀਨਲ, ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬਿਜਲੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿੱਚ ਊਰਜਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਡੀਜ਼ਲ ਜਨਰੇਟਿੰਗ ਸੈੱਟ ਹਨ। ਇਸ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਬਿਜਲੀ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਦੇ ਅਸਫਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਊਰਜਾ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਵਿਘਨ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਤਾ

ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ –

- ਪੜਾਅ I (2025–35, 72.12 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ),
- ਪੜਾਅ II (2036–41, 45.27 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ),
- ਪੜਾਅ III (2042–47, 48.71 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ)

ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੁੱਲ 166.10 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 35.35 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਮਾਲੀਆ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ 130.75 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਜੰਗਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ । ਇਹ ਪੜਾਅਵਾਰ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਭਲਾਈ ਉਪਾਅ ਹਰੇਕ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਹਨ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਖੇਤਰ (IOR) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਹੱਬ ਵਜੋਂ ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਭੂਮੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਭਾਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਵਿੱਖੀ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਰੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਿਯਮਾਂ (EIA) ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (EIA) ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਹੈ । EIA ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, 2006 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਆਈਲੈਂਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ

- ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ 'EIA ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, 2006' ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ, ਸਕੋਪਿੰਗ, ਜਨਤਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।
- ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਸ਼ੋਰ, ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 42 ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਯੋਜਨਾ (EMP) ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ੂਲੋਜੀਕਲ ਸਰਵੇ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ZSI), ਸਲੀਮ ਅਲੀ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਓਰਨੀਥੋਲੋਜੀ ਐਂਡ ਨੈਚੁਰਲ ਹਿਸਟਰੀ (SACON), ਵਾਈਲਡਲਾਈਫ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (WII), ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ (IISc) ਨੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜ਼ੂਲੋਜੀਕਲ ਸਰਵੇ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ZSI) ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਢੁਕਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ, ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ੋਮਪੇਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:
- ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ
- ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ
- ਸ਼ੋਮਪੇਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ

ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ EC ਅਤੇ CRZ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਲਾਗੂਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਸੰਸਥਾਗਤ ਤਾਲਮੇਲ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੇ ਕਈ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਯੋਜਨਾ (EMP) ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸੰਚਾਲਨ ਤੱਕ - ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਯੋਜਨਾ (EMP) ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਰੋਡਮੈਪ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੁਮੇਲ ਸੰਤੁਲਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਦਯੋਗ, ਸਰਕਾਰ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਾਈਟ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਘਟਾਉਣ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ, EMP ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਿਆਨ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੱਤਵਾਕਾਂਖੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂਆਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 1.82 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਗਿਣਤੀ 18.65 ਲੱਖ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 7.11 ਲੱਖ ਰੁੱਖ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 49.86 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਟਾਈ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਪੜਾਅਵਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅਵਾਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, 65.99 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ 'ਗ੍ਰੀਨ ਜ਼ੋਨ' ਵਜੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵੀ ਰੁੱਖ ਨਹੀਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੰਗਲਾਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਗਲਾਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ 48.65 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਜੰਗਲਾਤ ਡਾਇਵਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਤੱਕ 2.4 ਮਿਲੀਅਨ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ'ਏਕ ਪੇੜ ਮਾਂ ਕੇ ਨਾਮ'ਜੰਗਲਾਤ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਕਬਾਇਲੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ ਮੰਗੋਲਾਇਡ ਮੂਲ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਹਨ। ਸ਼ੋਮਪੇਨ ਭਾਈਚਾਰਾ (ਲਗਭਗ 237 ਮੈਂਬਰ) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ-ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਕੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ (ਲਗਭਗ 1,094 ਮੈਂਬਰ) ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਤੱਟਵਰਤੀ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਨਿਕੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਮਪੇਨ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਬਾਇਲੀ ਬਸਤੀਆਂ ਸਿਰਫ ਨਿਊ ਚਿੰਗੇਨ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਪਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੋਮਪੇਨ ਨੀਤੀ 2015 ਅਤੇ ਜਾਰਵਾ ਨੀਤੀ 2004 ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਸਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਨੀਤੀਆਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਬਾਇਲੀ ਸਮੂਹਾਂ (PVTGs) ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਬਾਇਲੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ, ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੋਵਾਂ ਪੜਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੋਮਪੇਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਬਾਇਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਕਬਾਇਲੀ ਭਲਾਈ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਅੰਡੇਮਾਨ ਆਦਿਮ ਜਨਜਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਸਮਿਤੀ (AAJVS), ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ ਸਰਵੇਖਣ (ANSI) ਵਰਗੀਆਂ ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 338A (9) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ 'ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਬਾਇਲੀ ਸਮੂਹਾਂ' ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਨੀਤੀਗਤ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਾਇਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ ਦੇ 751,070 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਕਬਾਇਲੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਏਰੀਆ" ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੁੱਲ 166.10 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ, 84.10 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਕਬਾਇਲੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਏਰੀਆ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ

ਖੇਤਰ ਦੇ 11,032 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਨੂੰ 1972 ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬਾਕੀ 73.07 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਡੀ-ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ, 76.98 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ "ਕਬਾਇਲੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਏਰੀਆ" ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਬਾਇਲੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਏਰੀਆ ਵਿੱਚ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 3,912 ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 40.01 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ , ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 11.032 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ 1972 ਤੋਂ ਮਾਲੀਆ ਵਰਤੋਂ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

ਜੋਖਮ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ

ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਟਾਪੂ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਚੱਕਰਵਾਤ-ਸੰਭਾਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਜੋਖਮ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ (ਸੁਨਾਮੀ, ਭੂਚਾਲ, ਚੱਕਰਵਾਤ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਾਨਵ-ਜਨਕ ਜੋਖਮਾਂ (ਉਦਯੋਗਿਕ ਖ਼ਤਰੇ, ਹਾਦਸੇ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਯੋਜਨਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੈਸ ਅਤੇ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਬਨ ਨਿਕਾਸ ਨੂੰ ਘਟਾਏਗਾ ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਲਚਕੀਲੇਪਣ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ।

ਸਿੱਟਾ

ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਗ੍ਰੇਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਇੰਡੋ-ਪੈਸੀਫਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਣਨੀਤਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਸੰਭਾਲ, ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ, ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਰਾਹੀਂ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੱਖੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ।

ਹਵਾਲਾ ਸੂਚੀ :

ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ

https://environmentclearance.nic.in/DownloadPfdFile.aspx?FileName=fg7xmKEWwhaZLSqjiF3GAQwWBxq9FYi8xjemfmi+L+fUHEb6BwvC1ZLRYXfJF5feDznQxwlGivy8CUTMhfdvQxoChC4/DG7U5+hHDYQvCqU=&FilePath=93ZZBm8LWEXfg+HAlQix2fE2t8z/pgnoBhDlYdZCxzWF1OLE6RXe5MiAhSH8vdQ1

ਪ੍ਰੈੱਸ ਇਨਫੋਰਮੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ (PIB)

https://www.pib.gov.in/PressReleseDetailm.aspx?PRID=2165915®=3&lang=2

https://www.pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1894045®=3&lang=2

https://www.pib.gov.in/PressReleaseIframePage.aspx?PRID=1979157®=3&lang=2

https://www.pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=2043002®=3&lang=2

https://www.pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=2076917®=3&lang=2#:~:text=Independent%20organization%20with%20specialized%20skill,dated%2003/04/2023

https://www.pib.gov.in/PressReleseDetailm.aspx?PRID=2211146®=3&lang=1#:~:text=Union%20Home%20Minister%20said%20that%20be%20it%20tourism%20or%20ਵਾਤਾਵਰਣ,of%20the%20Swachh%20Bharat%20ਮਿਸ਼ਨ

ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲਾ

https://moef.gov.in/environmental-impact-assessment-eia

ਹੋਰ :

https://shipmin.gov.in/sites/default/files/Annual%20Report%202024-25%20-%20English.pdf

ਪੀਆਈਬੀ ਰਿਸਰਚ

PDF ਦੇਖਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

****

ਪੀਕੇ/ਬਲਜੀਤ